

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 23. decembra 2009*

Vo veci C-305/08,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Consiglio di Stato (Taliansko) z 23. júna 2008 a doručený Súdnemu dvoru 4. júla 2008, ktorý súvisí s konaním:

Consorzio Nazionale Interuniversitario per le Scienze del Mare (CoNISMa)

proti

Regione Marche,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda tretej komory K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu predsedu štvrtej komory, sudcovia R. Silva de Lapuerta, E. Juhász (spravodajca), G. Arestis a J. Malenovský,

* Jazyk konania: taliančina.

generálny advokát: J. Mazák,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Consorzio Nazionale Interuniversitario per le Scienze del Mare (CoNISMa),
v zastúpení: I. Deluigi, avvocato,

— česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, splnomocnený zástupca,

— rakúska vláda, v zastúpení: M. Fruhmann, splnomocnený zástupca,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: C. Zadra a D. Recchia, splno-
mocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 3. septembra 2009,

vyhlásil tento

Rozsudok

- ¹ Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 2 písm. a) a článku 1 ods. 8 prvého a druhého pododseku smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (Ú. v. ES L 134, s. 114; Mim. vyd. 06/007, s. 132).

- ² Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Consorzio Nazionale Interuniversitario per le Scienze del Mare (národné medziuniverzitné združenie pre morské vedy, ďalej len „CoNISMa“) a Regione Marche (región Marche), ktorého predmetom bolo rozhodnutie Regione Marche o nepripustení uvedeného združenia zúčastniť sa na postupe zadávania verejnej zákazky na služby.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Odôvodnenie č. 4 smernice 2004/18 stanovuje:

„Členské štáty by mali zabezpečiť, aby účasť inštitúcie, ktorá sa spravuje verejným právom, ako uchádzača v konaní pre zadanie verejnej zákazky, nespôsobovala narušenie hospodárskej súťaže vo vzťahu k súkromným uchádzačom.“

4 Podľa článku 1 ods. 2 písm. a) tejto smernice:

„Verejné zákazky‘ sú zmluvy s peňažným plnením, uzavreté písomne medzi jedným alebo viacerými hospodárskymi subjektmi a jedným alebo viacerými verejnými obstarávateľmi, ktorých predmetom je vykonanie prác, dodávka výrobkov alebo poskytnutie služieb v zmysle tejto smernice.“

5 Článok 1 ods. 8 tejto smernice stanovuje:

„Výrazy ‚zhotoviteľ‘, ‚dodávateľ‘ a ‚poskytovateľ služieb‘ znamenajú akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu alebo verejný subjekt alebo skupinu takýchto osôb a/alebo inštitúcií, ktoré na trhu ponúkajú vykonanie prác a/alebo diela, výrobky alebo služby.“

Výraz ‚hospodársky subjekt‘ sa rovnako vzťahuje na pojmy zhotoviteľ, dodávateľ a poskytovateľ služieb. Používa sa iba v záujme zjednodušenia.

...“

6 Článok 1 ods. 9 tejto smernice znie takto:

„Verejní obstarávatelia sú štátne, regionálne alebo miestne orgány, inštitúcie, ktoré sa spravujú verejným právom, združenia vytvorené jedným alebo niekoľkými takýmito orgánmi alebo jednou alebo viacerými takýmito inštitúciami, ktoré sa spravujú verejným právom.

‚Inštitúcia, ktorá sa spravuje verejným právom‘ je každá inštitúcia:

- a) zriadená na osobitný účel plnenia potrieb všeobecného záujmu, ktoré nemajú priemyselný alebo obchodný charakter;
- b) má právnu subjektivitu; a
- c) je z väčšej časti financovaná štátnymi, regionálnymi alebo miestnymi orgánmi alebo inými inštitúciami, ktoré sa spravujú verejným právom; alebo jej riadenie podlieha

dohľadu týchto inštitúcií; alebo má správny, riadiaci alebo dozorný orgán, ktorého viac ako polovicu členov vymenúvajú štátne, regionálne alebo miestne orgány alebo iné inštitúcie, ktoré sa spravujú verejným právom.

...“

7 Článok 4 smernice 2004/18 má názov „Hospodárske subjekty“ a uvádza sa v ňom:

„1. Záujemcovia alebo uchádzači, ktorí sú podľa práva členského štátu, v ktorom sú usadení, oprávnení poskytovať príslušnú službu, nesmú byť vylúčení len z dôvodu, že podľa práva členského štátu, v ktorom sa zákazka zadáva, by sa od nich vyžadovalo, aby boli buď fyzickou alebo právnickou osobou.

...

2. Predložiť ponuky alebo sa prihlásiť ako záujemcovia sa môžu aj skupiny hospodárskych subjektov. Na účely predloženia ponuky alebo žiadosti o účasť nesmú verejní obstarávatelia od týchto skupín vyžadovať, aby nadobudli určitú právnu formu; od skupiny, ktorá je vybraná, sa to však môže vyžadovať vtedy, ak jej bola zákazka zadaná, a ak je táto zmena nevyhnutná pre uspokojivé plnenie zákazky.“

- 8 Článok 44 tejto smernice nazvaný „Overovanie spôsobilosti, výber účastníkov a zadávanie zákaziek“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Zákazky sa zadávajú na základe kritérií stanovených v článkoch 53 a 55, berúc do úvahy článok 24 potom, keď verejní obstarávatelia overia spôsobilosť hospodárskych subjektov nevylúčených podľa článkov 45 a 46 v súlade s kritériami ich ekonomickej a finančnej situácie, odborných a technických vedomostí alebo ich spôsobilosti, ktoré sú uvedené v článkoch 47 až 52, prípadne v súlade s pravidlami a kritériami nediskriminácie uvedenými v odseku 3.“

- 9 Článok 55 smernice 2004/18 nazvaný „Ponuky s neobvykle nízkou cenou“ stanovuje:

„1. Ak sa pri určitej zákazke objavia ponuky s neobvykle nízkou cenou vo vzťahu k tovaru, prácam alebo službám, verejný obstarávateľ skôr, ako takéto ponuky zamietne, písomne požiada o podrobnosti týkajúce sa základných charakteristických parametrov ponuky, ktoré považuje za dôležité.“

Tieto podrobnosti sa môžu týkať najmä:

- a) hospodárnosti stavebných postupov, výrobného procesu alebo poskytovaných služieb;
- b) zvolených technických riešení a/alebo výnimočne priaznivých podmienok, ktoré má uchádzač k dispozícii na vykonanie práce, dodávky tovaru alebo poskytnutie služieb;

- c) originality prác, dodávok tovaru alebo služieb navrhovaných uchádzačom;

- d) súladu s ustanoveniami týkajúcimi sa ochrany zamestnanosti a pracovných podmienok platnými na mieste, kde sa má práca, služby alebo dodávka tovaru uskutočniť;

- e) možnosti uchádzača získať štátnu pomoc.

2. Verejný obstarávateľ overí tieto základné parametre konzultáciou s uchádzačom, pričom zohľadní predložené dôkazy.

3. Ak verejný obstarávateľ zistí, že ponuka má neobvykle nízku cenu preto, lebo uchádzač získal štátnu pomoc, ponuka nemôže byť odmietnutá len z tohto dôvodu iba po konzultácii s uchádzačom, ak tento nie je schopný v rámci dostatočne dlhej lehoty stanovenej verejným obstarávateľom preukázať, že príslušná pomoc mu bola poskytnutá v súlade s právnymi predpismi. Ak verejný obstarávateľ zamietne ponuku za týchto okolností, informuje o tejto skutočnosti Komisiu.“

Vnútroštátna právna úprava

¹⁰ Článok 3 ods. 19 a 22 legislatívneho dekrétu č. 163 z 12. apríla 2006, ktorým sa stanovuje zákonník verejného obstarávania prác, služieb a dodania tovaru, ktorým sa preberajú smernice 2004/17/ES a 2004/18/ES (Codice dei contratti pubblici relativi a lavori,

servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE) (riadna príloha GURI č. 100 z 2. mája 2006, ďalej len „legislatívny dekrét č. 163/2006“), stanovuje:

„19. Výrazy ‚zhotoviteľ‘, ‚dodávateľ‘ a ‚poskytovateľ služieb‘ označujú fyzickú alebo právnickú osobu alebo inštitúciu bez právnej subjektivity, vrátane európskeho zoskupenia hospodárskych záujmov (EZHZ) zriadeného podľa legislatívneho dekrétu č. 240 z 23. júla 1991, ktorá na trhu ponúka vykonanie prác alebo diela, dodanie výrobkov alebo poskytnutie služieb.

...

22. Výraz ‚hospodársky subjekt‘ sa rovnako vzťahuje na zhotoviteľa, dodávateľa a poskytovateľa služieb alebo združenie týchto osôb.“

- 11 Článok 34 legislatívneho dekrétu č. 163/2006 nazvaný „Subjekty, ktorým môžu byť zadané verejné zákazky (články 4 a 5 smernice 2004/18)“ stanovuje:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté výslovne stanovené obmedzenia, na verejnom obstarávaní sú oprávnené zúčastniť sa nasledujúce subjekty:

- a) individuálne obchodné subjekty, vrátane remeselníkov, obchodných spoločností a spolkov a družstiev;

- b) združenia výrobných a pracovných družstiev a... združenia remeselníkov...;

- c) trvalé združenia, založené ako konzorciá v zmysle článku 2615b občianskeho zákonníka, pozostávajúce z individuálnych zhotoviteľov (vrátane remeselníkov), obchodných spoločností alebo výrobných a pracovných družstiev v súlade s ustanoveniami článku 36;

- d) dočasné zoskupenia účastníkov súťaže založené na osobitný účel, ktorých členmi sú subjekty uvedené v písm. a), b) a c)...

- e) bežné zoskupenia účastníkov súťaže podľa článku 2602 občianskeho zákonníka, ktorých členmi sú subjekty uvedené v písm. a), b) a c) tohto odseku, vrátane subjektov, ktoré sú založené ako spoločnosti alebo spolky...;

- f) subjekty, ktoré založili Európske zoskupenie hospodárskych záujmov (EZHZ)...

...“

- 12 Po tom, ako nastali skutkové okolnosti vo veci samej, bol legislatívnym dekrétom č. 152 z 11. septembra 2008 k uvedenému zoznamu doplnený nasledujúci pododsek:

„fa) hospodárske subjekty v zmysle článku 3 ods. 22 usadené v iných členských štátoch a založené v súlade s uplatniteľnou právnou úpravou dotknutého členského štátu.“

- 13 Napokon článok 2082 talianskeho občianskeho zákonníka stanovuje, že „zhotoviteľ“ je osoba vykonávajúca hospodársku činnosť ako hlavnú zárobkovú činnosť organizovanou formou na účely výroby a výmeny tovarov alebo služieb.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 14 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že Regione Marche vyhlásil zadávacie konanie na zadanie verejnej zákazky na služby týkajúce sa vypracovania stratigrafickej a seizmickej mapy mora, získavania geofyzikálnych dát a zbierania vzoriek morského prostredia na úseku morského pobrežia medzi Pesaro a Civitanova Marche.
- 15 CoNISMa podalo ponuku v tomto zadávacom konaní. Verejný obstarávateľ po tom, ako vyslovil pochybnosti o prípustnosti CoNISMa v rámci dotknutého zadávacieho konania, vylúčil jeho ponuku rozhodnutiami zo 4., 18. a 23. apríla 2007.

- 16 CoNISMa napadlo toto vylúčenie podaním mimoriadneho opravného prostriedku prezidentovi Talianskej republiky, čo je mimoriadny opravný prostriedok upravený talianskym právnym poriadkom, pričom tvrdilo, že taký výklad článku 34 dotknutého legislatívneho dekrétu č. 163/2006, podľa ktorého tento článok obsahuje taxatívny zoznam neobsahujúci univerzity a výskumné ústavy, ktoré sa teda nemôžu zúčastňovať na zadávacích konaniach, nie je zlučiteľný s ustanoveniami smernice 2004/18. V rámci konania o mimoriadnom odvolaní ministerstvo životného prostredia a ochrany územia požiadalo v súlade s príslušnou vnútroštátnou právnou úpravou o stanovisko Consiglio di Stato.
- 17 Vnútroštátny súd uviedol, že na poskytnutie svojho stanoviska musí zistiť, či medziuniverzitné združenie, akým je CoNISMa, predstavuje „hospodársky subjekt“ v zmysle smernice 2004/18 a ďalej či sa môže zúčastniť na zadávacom konaní na služby, ako je konanie dotknuté vo veci samej. V tomto ohľade vnútroštátny súd vyjadruje pochybnosti, ktoré sa zakladajú na nasledujúcich úvahách.
- 18 Consiglio di Stato na úvod tvrdí, že CoNISMa je združením („consorzio“) dvadsiatich štyroch talianskych univerzít a troch ministerstiev. Podľa jeho stanov ide o združenie, ktorého cieľom nie je dosiahnutie zisku a účelom je podpora a koordinácia výskumu a iných vedeckých a aplikačných činností v oblasti morských vied medzi združenými univerzitami. Môže sa zúčastňovať na zadávacích konaniach a iných verejných obstarávaní vyhlásených orgánmi verejnej správy a spoločnosťami z verejnoprávnej i súkromnoprávnej oblasti. Činnosti združenia sú financované najmä z príspevkov poskytnutých ministerstvom pre vysoké školstvo a výskum a inými orgánmi verejnej správy, ako aj ďalšími verejnoprávnymi a súkromnoprávnymi subjektmi, talianskymi i zahraničnými.
- 19 Consiglio di Stato sa po prvé odvoláva na článok 1 písm. c) smernice Rady 92/50/EHS z 18. júna 1992 o koordinácii postupov verejného obstarávania služieb (Ú. v. ES L 209, s. 1; Mim. vyd. 06/001 s. 322), ktorú nahradila smernica 2004/18, ktorá stanovuje, že „poskytovateľ služieb je fyzická alebo právnická osoba, vrátane verejnoprávnej inštitúcie, ktorá poskytuje služby“, pričom tvrdí, že z tohto znenia vyplýva úmysel zaradiť do okruhu subjektov, ktoré môžu byť vybrané na uzatvorenie zmluvy s verejnými obstarávateľmi, len tie, ktoré „boli zriadené“ na vykonávanie činnosti zodpovedajúcej plneniu, ktoré je predmetom dotknutej zákazky. V súlade s týmto prístupom sa okrem súkromnoprávných hospodárskych subjektov môžu zadávacích konaní zúčastniť len tie verejnoprávne inštitúcie poskytujúce služby s cieľom dosiahnuť zisk, ktoré sú

predmetom danej zákazky, a to v súlade s účelom, na ktorý boli podľa právneho poriadku zriadené, takže univerzitné inštitúcie sú vylúčené. Rovnaký postoj bol potvrdený v rozsudku Súdneho dvora z 18. januára 2007, Auroux a i. (C-220/05, Zb. s. I-385, bod 44), podľa ktorého sa právna úprava Spoločenstva v oblasti verejného obstarávania uplatní na dotknuté osoby „ako na trhu pôsobiaci hospodársky subjekt“. Zdá sa, že rovnaký postoj sa tiež sleduje v článku 3 ods. 19 legislatívneho dekrétu č. 163/2006, podľa ktorého je poskytovateľ služieb hospodársky subjekt, „ktorý ponúka“ poskytnutie služieb „na trhu“.

20 Vnútroštátny súd po druhé uvádza, že prístup talianskej judikatúry k tejto otázke nie je jednoznačný. Niektoré súdy sa domnievajú, že na zadávacích konaniach sa môžu zúčastniť fyzické a právnické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť, ako aj verejnoprávne inštitúcie zriadené na poskytovanie podobných služieb ako tých, ktoré sú predmetom verejného obstarávania. Z tohto pohľadu univerzity nemôžu byť zahrnuté do vyššie uvedených kategórií súkromnoprávných a verejnoprávných podnikateľských subjektov, pretože sú zriadené s cieľom podporovať rozvoj vzdelania a výskumu. Podľa iného prístupu môžu byť verejné univerzity, ako aj nimi vytvorené združenia oprávnené zúčastniť sa na verejných zákazkách na služby, ak je poskytovanie týchto služieb zlučiteľné s cieľmi, na ktoré boli podľa právneho poriadku zriadené, a s ustanoveniami ich štatútu.

21 Consiglio di Stato po tretie odkazuje na postoj Úradu pre dohľad nad verejným obstarávaním, ktorý rozlišuje medzi hospodárskymi subjektmi a osobami, akými sú verejnoprávne inštitúcie, ktoré nemajú hospodársky charakter, univerzity a sekcie univerzít, ktoré nespádajú do prvej kategórie, pretože ich úlohou nie je vykonávať hospodársku činnosť, ktorej cieľom je vytváranie bohatstva. Tieto subjekty sa teda nemôžu zúčastňovať na verejných obstarávaníach, s výnimkou prípadu, že si na tento účel vytvoria spoločnosti v súlade so svojou samosprávnou právomocou, ktorú univerzitám priznáva vnútroštátna právna úprava. Tento postoj podporuje aj článok 34 legislatívneho dekrétu č. 163/2006, ktorý uvádza taxatívny zoznam subjektov oprávnených zúčastniť sa na verejnom obstarávaní.

- 22 Na odôvodnenie svojej pochybnosti Consiglio di Stato napokon odkazuje na judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej je potrebné ustanovenia práva Spoločenstva v oblasti verejného obstarávania vykladať funkčne, aby sa zabránilo podstatnému obchádzaniu základnej zásady efektívnej hospodárskej súťaže (rozsudok z 13. decembra 2007, Bayerischer Rundfunk a i., C-337/06, Zb. s. I-11173). Čo sa presnejšie týka verejných zákaziek na služby, Súdny dvor zdôraznil hlavný cieľ právnej úpravy Spoločenstva v tejto oblasti, a to voľný pohyb služieb a otvorenie neskreslenej a čo možno najširšej hospodárskej súťaže vo všetkých členských štátoch (rozsudok z 11. januára 2005, Stadt Halle a RPL Lochau, C-26/03, Zb. s. I-1, body 44 a 47).
- 23 S ohľadom na túto judikatúru Consiglio di Stato uvádza, že umožnenie univerzitám, výskumným ústavom a ich združeniam zúčastniť sa zadávacích konaní môže porušovať zásady hospodárskej súťaže z dvoch hľadísk. Na jednej strane totiž hrozí zníženie počtu verejných zákaziek v niektorých oblastiach slobodného trhu, ku ktorým by veľké množstvo bežných podnikov malo len ťažko prístup. Na druhej strane by sa úspešný uchádzač nespravodlivo ocitol vo výhodnom postavení, pretože by mal zabezpečenú ekonomickú istotu spočívajúcu v tom, že jeho financovanie pochádza z verejných zdrojov, ktoré sú trvalé a možno ich predvídať, čo neplatí pre ostatné hospodárske subjekty. Consiglio di Stato však tvrdí, že doslovný výklad pojmu „hospodársky subjekt“, ktorý je spojený s jeho stabilným pôsobením „na trhu“ a ktorý teda bráni univerzitám, výskumným ústavom a ich združeniam v účasti na zadávacích konaniach, by vážne ohrozoval spoluprácu medzi verejnoprávnymi a súkromnoprávnymi subjektmi, ako aj medzi výskumnou činnosťou a podnikaním, a v konečnom dôsledku by predstavoval obmedzenie hospodárskej súťaže.
- 24 So zreteľom na uvedené úvahy Consiglio di Stato rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Majú sa ustanovenia smernice 2004/18/ES... vykladať v tom zmysle, že združeniu („consorzio“), ktoré tvoria výlučne talianske univerzity a štátne orgány,... zakazujú zúčastniť sa na postupe zadávania verejných zákaziek na služby, ktoré sa týkajú získavania geografických dát a zbierania vzoriek morského prostredia?

2. Sú ustanovenia talianskeho právneho poriadku obsiahnuté v článku 3 ods. 22 a 19 a článku 34 legislatívneho dekrétu č. 163/2006, podľa ktorých sa ‚výraz «hospodársky subjekt» vzťahuje na zhotoviteľa, dodávateľa a poskytovateľa služieb alebo združenie týchto osôb‘ a ‚výrazy «zhotoviteľ», «dodávateľ» a «poskytovateľ služieb» označujú fyzickú alebo právnickú osobu, alebo inštitúciu bez právnej subjektivity, vrátane (EZH)...., ktorá «na trhu ponúka» vykonanie prác alebo diela, dodanie výrobkov alebo poskytnutie služieb‘ v rozpore so smernicou 2004/18/ES, ak sa vykladajú v tom zmysle, že obmedzujú účasť na zadávacích konaniach na profesionálnych poskytovateľov týchto služieb a vylučujú tie subjekty, ktorých hlavný predmet činnosti je neziskový, ako napríklad výskum?“

O prejudiciálnych otázkach

- ²⁵ Na úvod treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora, keď Consiglio di Stato poskytne stanovisko v rámci mimoriadneho opravného prostriedku, ako je to vo veci samej, považuje sa za súd členského štátu v zmysle článku 234 ES (rozsudok zo 16. októbra 1997, Garofalo a i., C-69/96 až C-79/96, Zb. s. I-5603, bod 27).

O prvej otázke

- ²⁶ Touto otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa ustanovenia smernice 2004/18 majú vykladať v tom zmysle, že bránia účasti na verejných zákazkách na služby združeniu, ktoré tvoria výlučne univerzity a orgány verejnej správy.

- 27 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd sa pýta na ustanovenia smernice 2004/18, najmä jej článku 1 ods. 2 písm. a) a ods. 8 prvého a druhého pododseku, pretože odkazujú na pojem „hospodársky subjekt“. Okrem toho, ako bolo uvedené v danom návrhu, hlavným cieľom dotknutého združenia nie je dosiahnutie zisku, nemá organizačnú štruktúru podniku a nezabezpečuje svoje stabilné pôsobenie na trhu.
- 28 S cieľom odpovedať na túto otázku treba najskôr uviesť, že ustanovenia smernice 2004/18 jednak neobsahujú definíciu pojmu „hospodársky subjekt“ a jednak nerozlišujú medzi uchádzačmi podľa toho, či ich hlavným cieľom je alebo nie je dosiahnutie zisku, a ani výslovne nestanovujú vylúčenie takých subjektov, ako je ten vo veci samej. Pri posúdení uvedených ustanovení v spojení s judikatúrou Súdneho dvora však tieto ustanovenia obsahujú prvky, na základe ktorých je možné poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď.
- 29 Odôvodnenie č. 4 smernice 2004/18 takisto uvádza možnosť „inštitúcie, ktorá sa spravuje verejným právom“ zúčastniť sa ako uchádzač na konaní pre zadanie verejnej zákazky.
- 30 Článok 1 ods. 8 prvý a druhý pododsek tejto smernice rovnako priznáva postavenie „hospodárskeho subjektu“ nielen akejkoľvek fyzickej alebo právnickej osobe, ale aj výslovne každému „verejnému subjektu“ a združeniam, ktoré sú zložené z takýchto osôb a ponúkajú na trhu služby. Pojem „verejný subjekt“ sa pritom môže vzťahovať aj na subjekty, ktorých hlavným cieľom nie je dosiahnutie zisku, nemajú organizačnú štruktúru podniku a nezabezpečujú svoje stabilné pôsobenie na trhu.
- 31 Navyše článok 4 tej istej smernice nazvaný „Hospodárske subjekty“ vo svojom odseku 1 zakazuje členským štátom upraviť vylúčenie záujemcov alebo uchádzačov, ktorí sú podľa práva členského štátu, v ktorom sú usadení, oprávnení poskytovať službu, ktorá je predmetom zadávacieho konania, len z dôvodu, že podľa práva členského štátu, v ktorom sa zákazka zadáva, sa od nich vyžaduje, aby boli buď fyzickou, alebo

právnickou osobou. Toto ustanovenie neupravuje ani rozlišovanie medzi záujemcami alebo uchádzačmi podľa toho, či sú verejnoprávnymi alebo súkromnoprávnymi subjektmi.

32 Pokiaľ ide o otázku predloženú vnútroštátnym súdom o prípadnom skreslení hospodárskej súťaže z dôvodu účasti v zadávacom konaní zo strany subjektov, ako je žalobca vo veci samej, ktoré majú výhodnejšie postavenie v porovnaní so súkromnoprávnymi subjektmi, lebo ich financovanie pochádza z verejných zdrojov, ktoré sú im pridelené, treba zdôrazniť, že odôvodnenie č. 4 smernice 2004/18 ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby účasť inštitúcie, ktorá sa spravuje verejným právom, nespôsobovala narušenie hospodárskej súťaže. Táto povinnosť platí rovnako aj pre také subjekty, ako je žalobca vo veci samej.

33 V tejto súvislosti treba tiež pripomenúť povinnosti a možnosti, ktoré má podľa článku 55 ods. 3 smernice 2004/18 verejný obstarávateľ v prípade ponúk s neobvykle nízkou cenou v dôsledku získania uchádzačom štátnej pomoci. Súdny dvor už uznal, že za určitých osobitných okolností má verejný obstarávateľ povinnosť alebo aspoň možnosť zohľadniť existenciu subvencií, a predovšetkým pomoci, ktorá nie je v súlade so Zmluvou, aby prípadne vylúčil uchádzačov, ktorým boli poskytnuté (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. decembra 2000, ARGE, C-94/99, Zb. s. I-11037, bod 29).

34 Možnosť výhodnejšieho postavenia hospodárskeho subjektu z dôvodu financovania z verejných zdrojov alebo štátnej pomoci nemôže *a priori* a bez ďalšieho preskúmania odôvodniť vylúčenie z účasti v zadávacom konaní takých subjektov, ako je žalobca vo veci samej.

35 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že zákonodarca Spoločenstva nechcel obmedziť pojem „hospodársky subjekt, ktorý ponúka poskytnutie služieb na trhu“ len na subjekty, ktoré majú organizačnú štruktúru podniku, ani upraviť osobitné podmienky, ktoré by mohli stanoviť obmedzenie prístupu k zadávacím konaniam založeným na právnej forme a vnútornej organizácii hospodárskych subjektov.

36 Tento výklad podporuje aj judikatúra Súdneho dvora.

37 Súdny dvor tiež rozhodol, že jedným z cieľov pravidiel Spoločenstva v oblasti verejného obstarávania je otvorenie čo možno najširšej hospodárskej súťaže (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok Bayerischer Rundfunk a i., už citovaný, bod 39) a že je v záujme práva Spoločenstva, aby bola zabezpečená čo najširšia možná účasť uchádzačov na verejnom obstarávaní (rozsudok z 19. mája 2009, Assitur, C-538/07, Zb. s. I-4219, bod 26). V tejto súvislosti treba dodať, že otvorenie čo možno najširšej hospodárskej súťaže je v záujme nielen vzhľadom na cieľ Spoločenstva v oblasti voľného pohybu tovaru a služieb, ale aj vo vlastnom záujme dotknutého verejného obstarávateľa, ktorý tak bude mať širší výber najvýhodnejšej ponuky, ktorá bude najlepšie spĺňať potreby dotknutej verejnosti (čo sa týka ponúk s neobvykle nízkou cenou, pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. mája 2008, SECAP a Santorso, C-147/06 a C-148/06, Zb. s. I-3565, bod 29).

38 V tomto duchu otvorenia verejného obstarávania čo možno najširšej súťaži Súdny dvor tiež rozhodol, že pravidlá Spoločenstva, ktoré upravujú túto oblasť, sa použijú, ak obstarávateľ zamýšľa uzavrieť odpltnú zmluvu s právne odlišným subjektom, ktorý je sám obstarávateľom (pozri v tomto zmysle rozsudok Stadt Halle a RPL Lochau, už citovaný, bod 47 a citovanú judikatúru). Podľa článku 1 ods. 9 smernice 2004/18 je však verejný obstarávateľ subjektom, ktorý plní potreby všeobecného záujmu, ktoré nemajú priemyselný alebo obchodný charakter. Hlavným cieľom takého subjektu nie je zárobková činnosť na trhu.

- 39 Súdny dvor tiež rozhodol, že pravidlá Spoločenstva odporujú každej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá záujemcov alebo uchádzačov, ktorí sú podľa predpisov členského štátu, v ktorom sú usadení, oprávnení poskytovať dané služby, vylučuje z uzavretia zmluvy na poskytovanie služieb, ktorej hodnota prekračuje prahovú hodnotu na uplatnenie smerníc, len z toho dôvodu, že títo zájemcovia alebo uchádzači nemajú právnu formu zodpovedajúcu určitej kategórii právnických osôb (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2007, *Frigerio Luigi & C.*, C-357/06, Zb. s. I-12311, bod 22).
- 40 Navyše v súlade s judikatúrou Súdneho dvora treba pripomenúť, že jednak zásada rovnosti zaobchádzania nebude porušená len tým, ak verejní obstarávatelia umožnia účasť v zadávacích konaniach subjektom, ktorým boli poskytnuté subvencie, a teda mohli predložiť ponuky s cenami podstatne nižšími, ako boli ceny konkurenčných nesubvencovaných uchádzačov, a jednak, že ak by chcel normotvorca Spoločenstva prinútiť verejných obstarávateľov vylúčiť takých uchádzačov, bol by to výslovne upravil (rozsudok *ARGE*, už citovaný, body 25 a 26).
- 41 Napokon z judikatúry Súdneho dvora tiež vyplýva, že podľa pravidiel Spoločenstva sa nevyžaduje, aby osoba uzatvárajúca zmluvu s verejným obstarávateľom dokázala priamo poskytnúť dohodnuté plnenie pomocou svojich vlastných zdrojov, ak má byť považovaná za zhotoviteľa, a teda hospodársky subjekt; stačí, aby dokázala poskytnúť dotknuté plnenie predložením záruk, ktoré sú na tento účel potrebné (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. júla 2001, *Ordine degli Architetti a i.*, C-399/98, Zb. s. I-5409, bod 90).
- 42 Z pravidiel Spoločenstva, ako aj z judikatúry Súdneho dvora však vyplýva, že predložiť ponuky alebo prihlásiť sa ako záujemca môže každá osoba alebo subjekt, ktorý sa vzhľadom na podmienky uvedené v oznámení o vyhlásení zadávacieho konania považuje za schopný zabezpečiť plnenie tejto zákazky priamo alebo pomocou subdodávateľov, bez ohľadu na to, či má postavenie súkromnoprávneho alebo verejnoprávneho subjektu, či pôsobí na trhu systematicky alebo len príležitostne, ako aj na to, či je subvencovaný z verejných zdrojov ale nie je. Skutočná schopnosť tohto subjektu plniť podmienky stanovené v oznámení o vyhlásení zadávacieho konania sa

posudzuje, ako to správne uviedla česká vláda, v neskoršej fáze konania, keď sa hodnotia kritériá stanovené v článkoch 44 až 52 smernice 2004/18.

- 43 Treba dodať, že dôsledkom reštriktívneho výkladu pojmu „hospodársky subjekt“ by bolo, že zmluvy uzavreté medzi verejnými obstarávateľmi a subjektmi, ktorých hlavným cieľom nie je dosiahnutie zisku, by neboli považované za „verejné zákazky“, že by mohli byť uzatvárané ľubovoľne a že by sa tak obchádzali pravidlá Spoločenstva v oblasti rovnosti zaobchádzania a transparentnosti, čo by bolo v rozpore s účelom týchto pravidiel.
- 44 Navyše, ako zdôrazňuje vnútroštátny súd, taký výklad by poškodzoval spoluprácu medzi verejnoprávnymi a súkromnoprávnymi subjektmi, ako aj medzi výskumníkmi a podnikateľmi a spôsobil by obmedzenie hospodárskej súťaže.
- 45 Vzhľadom na uvedené je potrebné na prvú otázku odpovedať, že ustanovenia smernice 2004/18 a najmä jej článku 1 ods. 2 písm. a) a článku 1 ods. 8 prvého a druhého pododseku, ktoré odkazujú na pojem „hospodársky subjekt“, sa majú vykladať v tom zmysle, že umožňujú účasť na verejných zákazkách na služby subjektom, ktorých hlavným cieľom nie je dosiahnutie zisku, ktoré nemajú organizačnú štruktúru podniku a nezabezpečujú svoje stabilné pôsobenie na trhu, akými sú univerzity a výskumné ústavy i združenia univerzít a orgánov verejnej správy.

O druhej otázke

- 46 Touto otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či ustanovenia smernice 2004/18 a najmä jej článku 1 ods. 2 písm. a) a článku 1 ods. 8 prvého a druhého pododseku odporujú takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá preberá túto smernicu do vnútroštátneho práva, ak sa táto právna úprava vykladá v tom zmysle, že obmedzuje

účasť na zadávacích konaniach na poskytovateľov, ktorí systematicky a ako podnikateľskú činnosť poskytujú služby na trhu, pričom vylučuje subjekty ako univerzity a výskumné ústavy, ktorých hlavným cieľom nie je dosiahnutie zisku.

47 V tejto súvislosti treba uviesť, že ako vyplýva zo znenia článku 4 ods. 1 smernice 2004/18, členské štáty môžu opraviť niektoré skupiny hospodárskych subjektov na poskytovanie určitých služieb.

48 Ako teda správne uviedla Komisia, členské štáty tak môžu regulovať činnosť subjektov, akými sú univerzity a výskumné ústavy, ktorých cieľom nie je dosiahnutie zisku a ich hlavným zameraním je podporovať rozvoj vzdelania a výskumu. Môžu najmä povoliť alebo nepovoliť takýmto subjektom pôsobiť na trhu podľa toho, či dotknutá činnosť je alebo nie je zlučiteľná s cieľmi, na ktoré boli založené a ktoré vyplývajú z ich štatútu.

49 Ak a v rozsahu, v akom sú tieto subjekty oprávnené poskytovať niektoré služby na trhu, vnútroštátna právna úprava, ktorou sa preberá smernica 2004/18 do vnútroštátneho práva, im teda nemôže brániť v účasti v zadávacích konaniach, ktoré sa týkajú poskytovania takýchto služieb. Uvedený zákaz by totiž nebol zlučiteľný s ustanoveniami smernice 2004/18, ktorých výklad bol poskytnutý v rámci preskúmania prvej prejudiciálnej otázky.

50 V takomto prípade prináleží vnútroštátnemu súdu vykladať vnútroštátne právo v čo najväčšej miere s prihliadnutím na znenie a účel smernice 2004/18, s cieľom dospieť k výsledkom, ktoré sleduje táto smernica, uprednostniac taký výklad vnútroštátnych predpisov, ktorý je najviac v súlade s týmto účelom, aby dosiahli riešenie zlučiteľné

s ustanoveniami danej smernice, pričom v prípade potreby tento súd neuplatní žiadne protichodné ustanovenie vnútroštátneho práva (pozri rozsudok z 22. decembra 2008, Magoora, C-414/07, Zb. s. I-10921, bod 44).

- 51 Preto je potrebné na druhú prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že smernica 2004/18 sa má vykladať v tom zmysle, že odporuje takému výkladu vnútroštátnej právnej úpravy, ako je vnútroštátna právna úprava vo veci samej, ktorý subjektom, akými sú univerzity a výskumné ústavy, ktorých hlavným cieľom nie je dosiahnutie zisku, zakazuje zúčastňovať sa na zadávacích konaniach, ak sú tieto subjekty podľa vnútroštátneho práva oprávnené poskytovať uvedené služby na relevantnom trhu.

O trovách

- 52 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. Ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby, a najmä jej článku 1 ods. 2 písm. a) a článku 1 ods. 8 prvého a druhého pododseku, ktoré odkazujú na pojem „hospodársky subjekt“, sa majú vykladať v tom zmysle, že umožňujú účasť na verejných zákazkách na služby subjektom, ktorých hlavným cieľom nie je dosiahnutie zisku, nemajú organizačnú štruktúru

podniku a nezabezpečujú svoje stabilné pôsobenie na trhu, akými sú univerzity a výskumné ústavy i združenia univerzít a orgánov verejnej správy.

- 2. Smernica 2004/18 sa má vykladať v tom zmysle, že odporuje takému výkladu vnútroštátnej právnej úpravy, ako je vnútroštátna právna úprava vo veci samej, ktorý subjektom, akými sú univerzity a výskumné ústavy, ktorých hlavným cieľom nie je dosiahnutie zisku, zakazuje zúčastňovať sa na zadávacích konaniach, ak sú tieto subjekty podľa vnútroštátneho práva oprávnené poskytovať uvedené služby na relevantnom trhu.**

Podpisy